

Nachtvlinders als graadmeter voor bosvraat en biodiversiteit

Rutger Lanjouw & Annemieke Visser

De Vlinderstichting

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Het Nationale Park De Hoge Veluwe

- 5400 hectare
- Bestuurlijk en financieel zelfstandig met eigen verdienmodel
- Gradiënten Arm – Rijker, Hoog – Laag, Nat - Droog
- Rijke cultuurhistorische gelaagdheid
- Hoge biodiversiteit (Natura 2000)
- Langetermijnvisie / Consistent beheer

- **Kerndoel: In stand houden en versterken aanwezige biodiversiteit**

Bossen revitaliseren

- Verhogen aandeel loofhout
- Rijkstrooiselsoorten

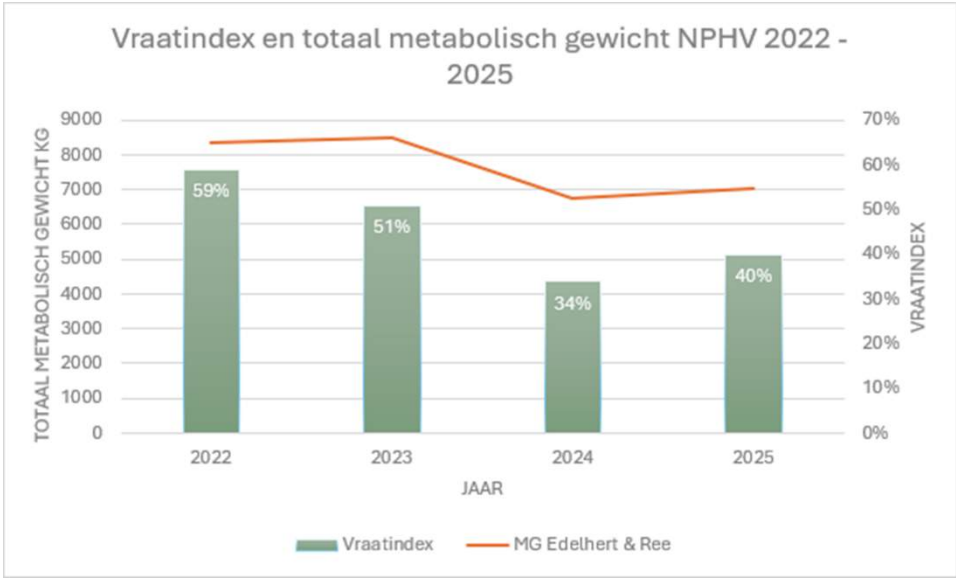
- Aanplant
- Natuurlijke verjonging

Bossen revitaliseren

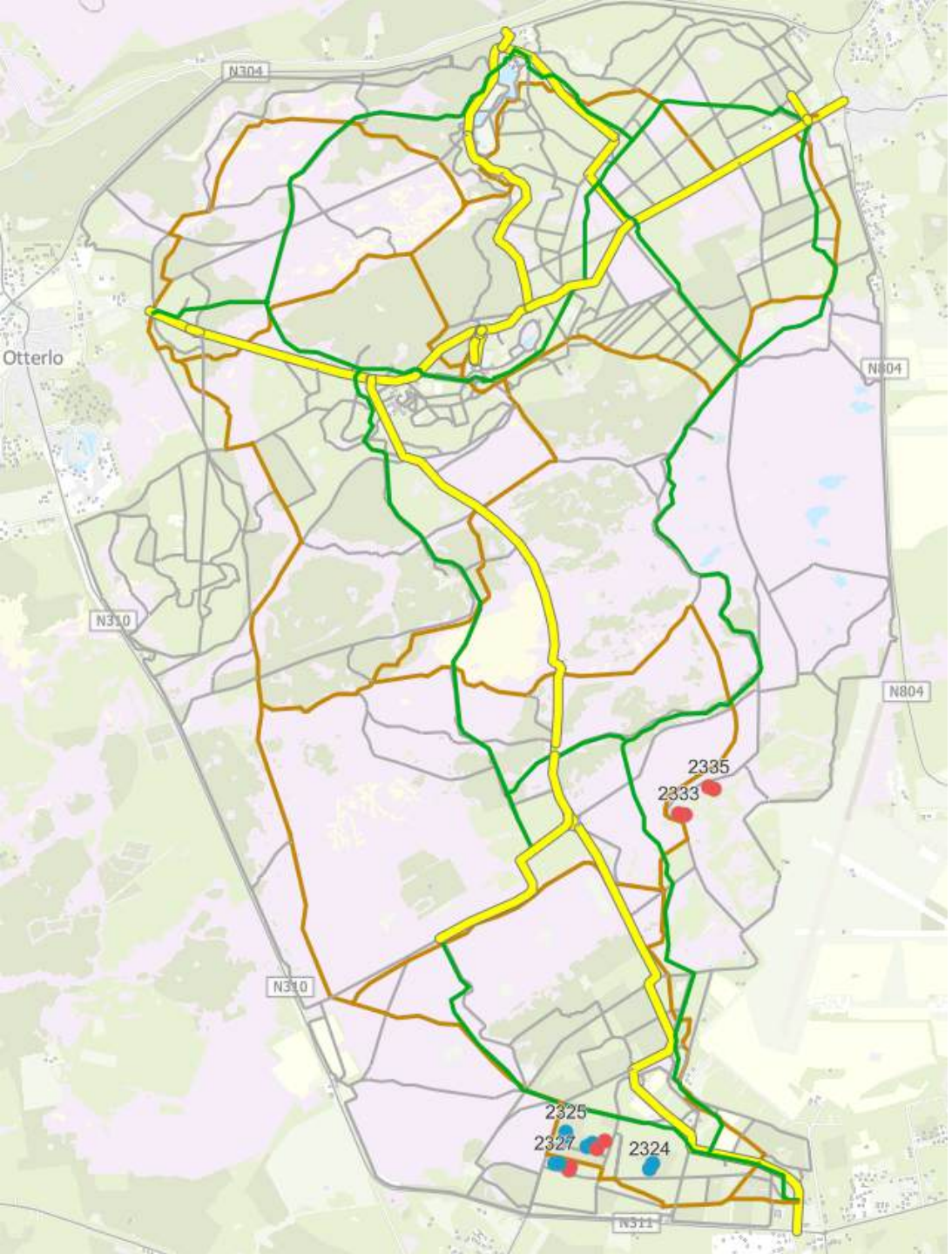
- Meer loofhout
- Wildvraat is een uitdaging

Twee vraagstukken

- Effect wildvraat op nachtvlinders
  - Uitsluiten wild d.m.v. exclosures
- Effect omvorming fijnsparbossen
  - Vergelijking nieuwe aanplant en oude eikenbossen

N304
Otterlo
N804
N310
N804
2335
2333
N310
2325
2327
2324
N311

Onderzoek_Nachtvlinders_locaties_LEDE
mmers
Rijksstrooisel
Wildvraat
2335
2333
N310
2325
2322
2327
2324

Nachtvlinderonderzoek: uitkomst voor beheerders?

De Vlinderstichting

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

circa 860 macronachtvlinders, circa 1450 microvlinders

De Vlinderstichting

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

De leefwijze van nachtvlinders

Het belang van nachtvlinders

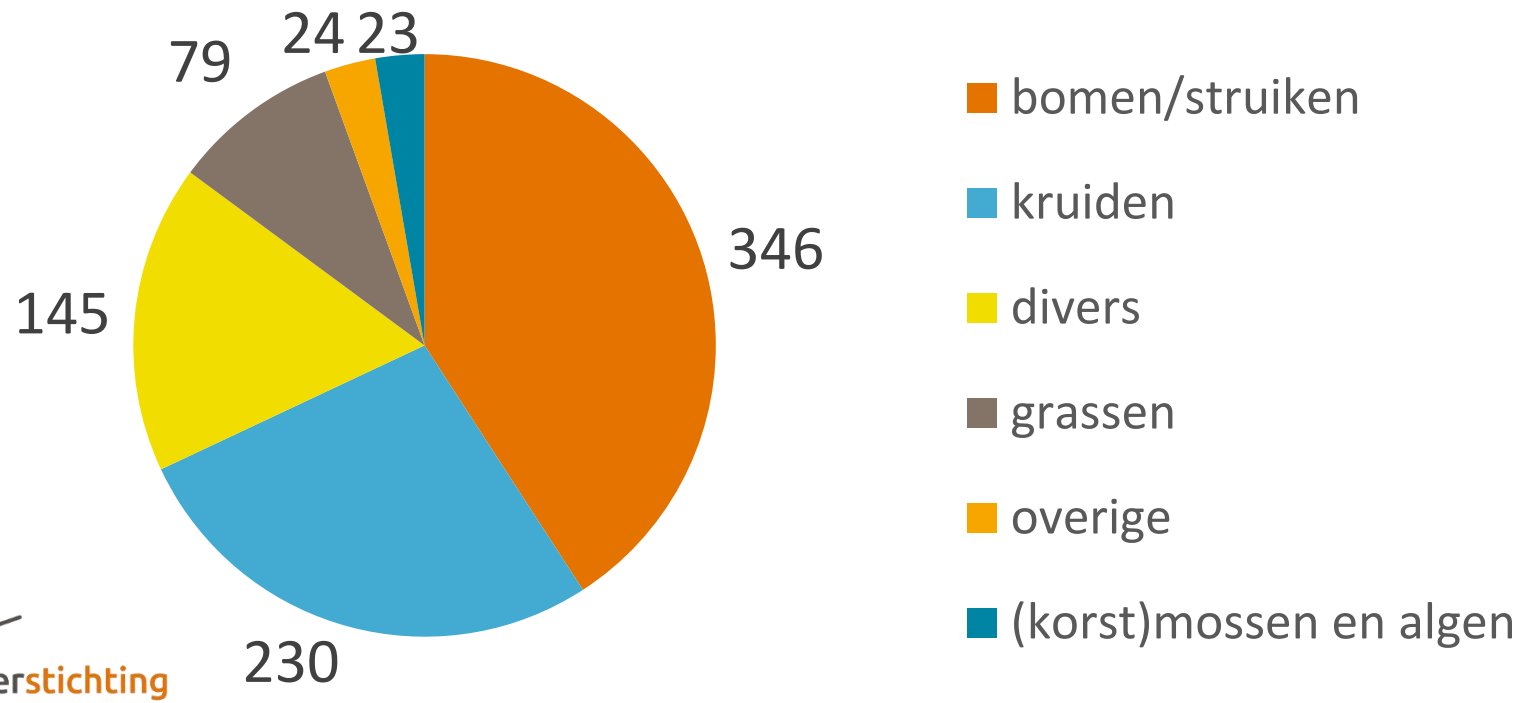

Waardplanten van nachtvlinders

Generalisten & specialisten

Gekoppeld aan habitat/voedselplant

Bomen en struiken

De Vlinderstichting

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Afname van nachtvlinders

Nachtvlinders monitoren

De Vlinderstichting

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

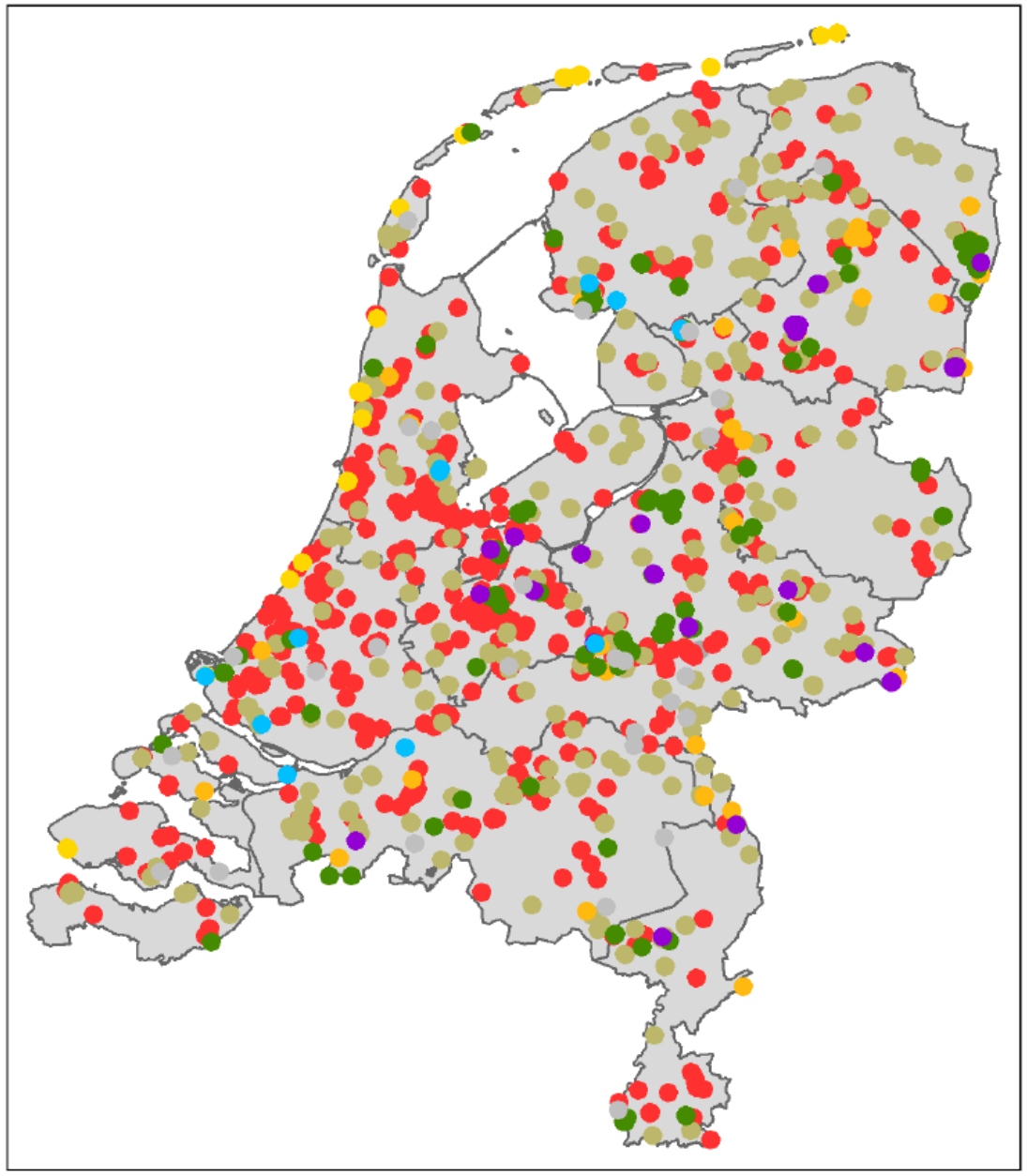
Meetnet Nachtvlinders

Landelijke aantalstrends

1600 meetpunten in 2026

Elke 2 weken tellen

Count4Nature

nem
Netwerk Ecologische Monitoring

LedEmmer

Bruikbaar in natuurgebieden

Werkt op powerbank

Lokale aantrekking

De Vlinderstichting

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Wat kan je met monitoring beantwoorden?

Verschil tussen habitats

Effect van beheer

BIMAG

De Vlinderstichting

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Uitvoering nachtvlinderonderzoek op De Hoge Veluwe

- Vrijwilligers
- Studenten
- Eigen veldmedewerker
- Ondersteuning De Vlinderstichting m.b.t. rapportage

- Uitdagingen

Onderzoek effect omvorming bossen op nachtvlinders

- 8 LedEmmers
  - 4 LedEmmers oude eikenbossen
  - 4 LedEmmers omgevormde fijnsparbossen
- Monitoring elke 2 weken in seizoen
- 21 meetnachten in 2025

Uitkomsten effect omvorming bossen op nachtvlinders

- 6x meer exemplaren macrovlinders in Eikenhoutbergen
- 3,5x meer soorten macrovlinders in Eikenhoutbergen
- Eikenhoutbergen 206 soorten, rijkstrooisel 37 soorten, 155 soorten in beide
- Aantallen langzaam meer naar elkaar toe

Onderzoek wildvraat

Vraatdruk

4 locaties (afgerasterd – niet afgerasterd)

44 meetnachten in 2025

De Vlinderstichting

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Wildvraatonderzoek in 2025

6619 nachtvlinders, 2559 macro

287 soorten, 167 macro

De Vlinderstichting

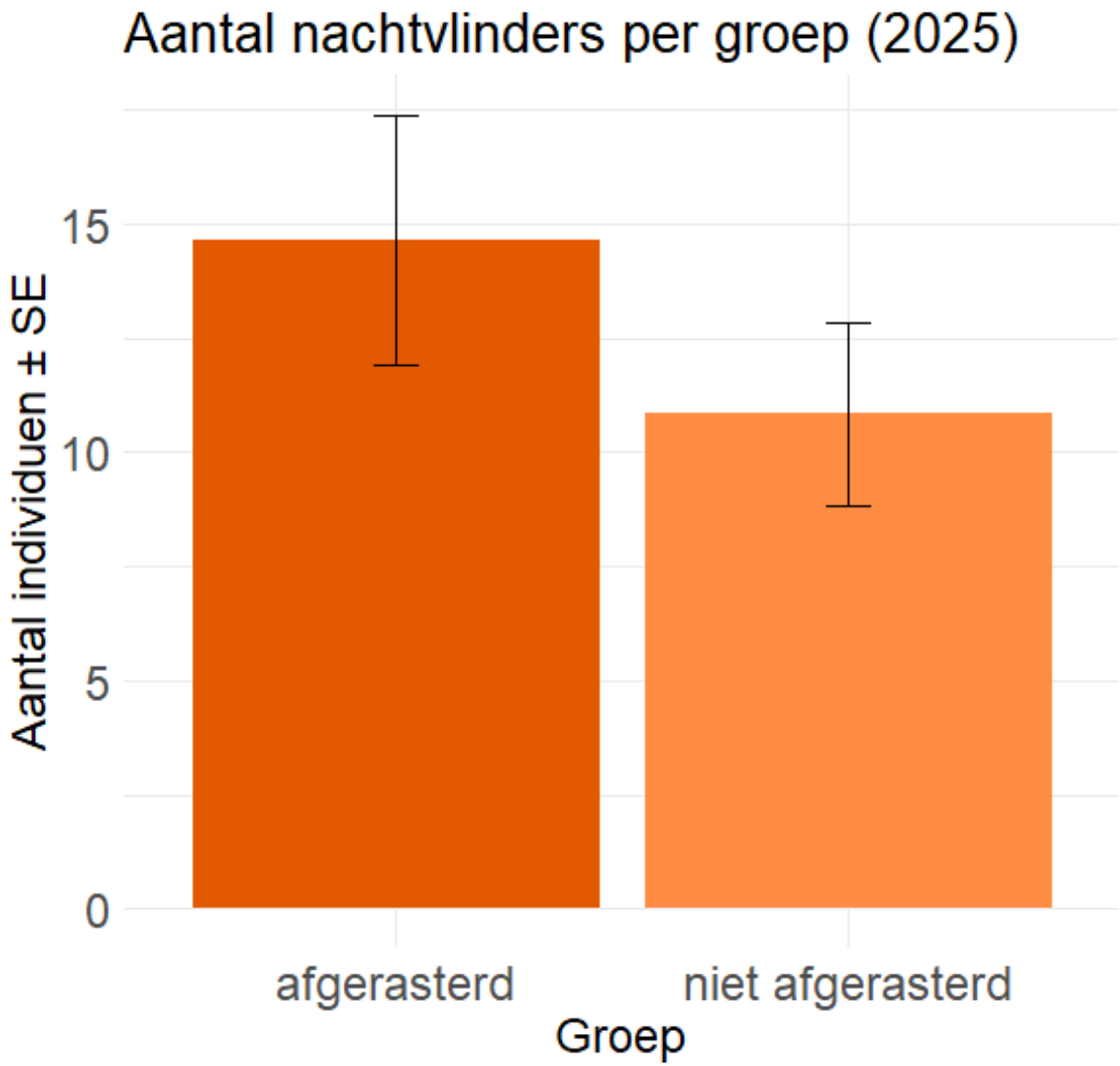
Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Verschillen binnen & buiten afrastering

1,4x meer exemplaren binnen raster

1,2x meer soorten binnen raster

Nachtvlindersoorten van loofbomen

Meer loofboom-soorten binnen afrastering

Geen verschil bij andere waardplanttypes

De Vlinderstichting

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Karakteristieke soorten binnen afrastering

Appeltak

Rode vlekkenuil

Donkere marmeruil

De Vlinderstichting

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Betekenis van het wildvraatonderzoek

Resultaten op basis van 1 jaar

Duidelijk effect afrastering

Nachtvlinders geschikt als effectmonitoring

De Vlinderstichting

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

De (meer)waarde van nachtvlinderonderzoek voor (bos)beheerders

- Meten is weten (i.p.v. handelen op onderbuikgevoel)
- Veel & specifieke soorten
- In veel habitats uitvoerbaar
- Tegenwoordig relatief makkelijk
- Samen met vrijwilligers en studenten

Toekomst nachtvlinderonderzoek Nationale Park De Hoge Veluwe

- Verschillen voor andere waardplanten
- Microklimaat & abiotiek
  - Temperatuur en windsnelheid
- Jaarrond onderzoek & rupsenonderzoek

Zelf aan de slag!

- Bedenk een goede onderzoeksvraag
- Borging in de organisatie
  - Tijd en geld
  - Losse waarnemingen alleen “leuk”
- LedEmmer bestellen (De Vlinderstichting)

De Vlinderstichting
Rutger Lanjouw
rutger.lanjouw@vlinderstichting.nl
www.vlinderstichting.nl

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe
Annemieke Visser
Visser@hogeveluwe.nl
www.hogeveluwe.nl